

Centrul biblioteconomic teritorial - furnizor de programe de formare profesională continuă pentru personalul bibliotecilor

**Ludmila CORGHENCI,
Victoria POPA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Abstract: Cadrul legal, strategic și de reglementare nou amplifică rolul centrelor biblioteconomice teritoriale ca furnizori de educație și servicii educaționale profesionale. Articolul reflectă responsabilitățile și implicațiile acestora în formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci, axându-se pe rezultatele studiului „Centrul Biblioteconomic – furnizor de programe de formare profesională continuă pentru personalul bibliotecilor” (decembrie 2017 – februarie 2018). Scopul studiului este sintetizarea, analiza și estimarea activității centrelor biblioteconomice naționale, teritoriale și departamentale.
Cuvinte-cheie: centru biblioteconomic teritorial; formare profesională continuă; personal de specialitate.

Abstract: The new legal, strategic and regulatory framework strengthens the role of territorial librarians' centers as providers of education and professional training services. The article reflects responsibilities and implications in the continuing professional training of library specialists, focusing on the results of the study: „Biblioteconomic Center Provider of Continuous Vocational Training Programs for Library Staff” (December 2017 - February 2018). Aim of the study was synthesis, analysis and valuation of activity of the national, territorial and departmental librarians.

Keywords: territorial libraries; continuous training; specialized staff.

Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din bibliotecă este considerată, prin prisma cadrului de reglementare, o prioritate națională. Această poziție este promovată de Legea cu privire la biblioteci, nr. 160 din 27.07. 2017, care pentru prima dată integrează capitolul „Managementul și personalul bibliotecilor publice”, incluzând prevederi importante referitoare la categoriile de personal, angajarea personalului și conducerea bibliotecilor, salarizarea acestora (1, capitolul 4).

O componentă total nouă a Legii - articolele 26 și 27, ce se referă la formarea profesională de bază și formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci. Astfel, articolul 27 conține următoarele prevederi:

1) Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci se asigură în cadrul centrelor de formare profesională din contul alocațiilor bugetare, precum și din veniturile colectate;

(2) Formarea profesională continuă a

personalului de specialitate din biblioteci se asigură și prin educația non-formală și in-formală;

(3) Autoritatea, instituția publică și conducerea bibliotecii publice asigură formarea profesională continuă a personalului de specialitate, alocând anual în acest scop mijloace financiare la cotele prevăzute de Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003 (1).

Sunt prevederi care trebuie făcute auzite, conștientizate, respectate și implementate de către factorii responsabili.

„Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale. 2017-2020”, aprobată prin ordinul Ministerului Culturii nr. 187 din 26.06.2017, conține drept coordonată principală următoarele: „Cunoștințele și competențele profesionale ale personalului determină reușitele în prestarea serviciilor informațional-documentare, diversificarea parteneriatelor pentru informarea comunității, în transmiterea de informație și cunoaștere pentru educație, dezvoltare și cercetare. Structura eficientă a sistemului de formare profesională continuă și dezvoltarea ofertelor educaționale asigură implicarea creativă și inovațională a personalului, funcționalitatea conceptului de bibliotecă modernă” (3, p. 16).

În contextul celor menționate se amplifică rolul centrelor biblioteconomice naționale, departamentale și teritoriale ca furnizori de educație și servicii educaționale profesionale.

În continuare în prezentul articol ne vom referi la rolul, responsabilitățile, implicațiile Centrelor biblioteconomice teritoriale (CBT) – biblioteci raionale, orașenești, municipale – în formarea continuă a personalului de specialitate, drept una dintre funcțiile de bază a acestora (1, art. 19, alin. 2).

„Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Bibliotecă din Republica Moldova”, aprobat prin ordinul nr. 2 din 13 ianuarie 2016, reliefează drept atribuție de bază a CBT : „organizează la nivel teritorial formarea profesională continuă a personalului profesional de bibliotecă din teritoriu” (2, punct 9).

În contextul noului cadru legislativ și de

reglementare CBT-urile dețin următoarele atribuții privind formarea profesională continuă:

- participarea la elaborarea strategiilor, politicilor biblioteconomice, documentelor de reglementare și normative naționale privind formarea continuă a personalului de specialitate din biblioteci;

- elaborarea strategiilor, politicilor, documentelor de reglementare privind formarea profesională continuă pentru rețeaua concretă de biblioteci;

- identificarea necesităților de formare continuă prin studii, chestionare, realizate la nivel teritorial;

- analiza, cel puțin de două ori pe an, a situației în domeniul formării continue a personalului de bibliotecă;

- susținerea învățământului biblioteconomic formal, fiind un liant profesional între acesta și rețeaua de biblioteci, comunitate;

- colaborarea cu centrele biblioteconomice naționale privind implementarea programelor de formare profesională continuă pentru rețea;

- încurajarea participării bibliotecarilor la activități de formare continuă la distanță;

- instruirea formatorilor pentru programe de dezvoltare inovatoare;

- oferirea de servicii de formare profesională pentru personalul bibliotecii;

- contribuții la dezvoltarea/implementarea culturii educației profesionale și creativității;

- dezvoltarea parteneriatelor cu instituții, alți furnizori, în scopul îmbunătățirii calității formării profesionale continue;

- dezvoltarea și sprijinirea cercetării în domeniul formării continue a bibliotecarilor prin realizare de publicații, studii, aplicări, testări;

- dezvoltarea suportului documentar și informațional pentru formarea continuă a bibliotecarilor;

- promovarea produselor educaționale, documentare prin asigurarea prezenței conținutului educațional pe pagina WEB a bibliotecii, în rețelele informaționale, materiale promoționale, intervenții în cadrul reuniunilor profesionale etc.

Ținând cont de importanța subiectului,

dar și implementând prevederile obiectivului nr. 1 din „Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale. 2017-2020”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova (în calitate sa de centru biblioteconomic național) a realizat studiul „Centrul Biblioteconomic – furnizor de programe de formare profesională continuă pentru personalul bibliotecilor” (decembrie 2017 – februarie 2018). Scopul studiului este sintetizarea, analiza și estimarea activității centrelor biblioteconomice naționale, teritoriale și departamentale. Dintre metodele și instrumentele utilizate specificăm: indicatori statistici și de performanță (relaționali), de ex., număr activități educaționale și formabili, număr ore per bibliotecar și altele; chestionar, analiza rapoartelor anuale (pentru anul 2017) ale centrelor biblioteconomice teritoriale, discuții cu manageri și formatori. Sondajul a fost realizat în baza a 18 CBT; cu părere de rău, unele biblioteci raionale/orășenești și municipale nu au dat curs acestuia.

În 10 CBT centrele de formare continuă sunt instituționalizate prin deciziile fondatorilor, fiind integrate în organigrame cu statut de servicii sau oficii, iar în celelalte 8 – serviciile educaționale sunt oferite sub egida serviciului Asistență de specialitate ori de alte structuri ale CBT. Responsabilitatea prestării acestor servicii de către biblioteca orășenească este clar prevăzută în articolul 10, alineatul 6, al Legii cu privire la bibliotecari (1).

Răspunsurile la întrebarea „Descrieți succint procesul de identificare a nevoilor profesionale ale bibliotecarilor în scopul organizării programelor de formare profesională (periodicitatea și formele organizării)” pot fi sintetizate după cum urmează: este considerată drept o atribuție importantă a prestatorilor de servicii educaționale, fiind realizată periodic (o dată pe an, actualizate trimestrial sau chiar lunar); pentru identificarea nevoilor de formare profesională sunt utilizate chestionare, evaluări orale, propunerile parvenite în rezultatul vizitelor metodologice în bibliotecile din rețea.

Serviciile educaționale, oferite de CBT, sunt reflectate și diseminate preponderent prin planuri trimestriale. Pentru di-

seminarea acestora sunt utilizate diverse modalități: informare în cadrul reuniunilor profesionale, mesaje la adresele electronice, rețele de socializare.

În anul 2017, în medie per personal din bibliotecile publice teritoriale au fost realizate 14 ore academice (indicatori de performanță similari pentru bibliotecile naționale – 2 ore, pentru bibliotecile din învățământ și cele specializate – câte 1 oră; total în medie pe țară – 7ore). Câteva exemple concrete pentru acest indicator: Anenii Noi – 5 ore, Criuleni - 3 ore, Florești – 4 ore, Bălți – 13 ore, Cahul – 13 ore, Căușeni – 27 ore.

Participarea personalului din bibliotecile publice teritoriale la acțiuni de formare, organizate de alte biblioteci sau centre de formare, este caracterizată în anul 2017 prin următorii indicatori. Per personal participările constituie 77 de ore academice de formare (indicatori de performanță similari pentru bibliotecile naționale – 7 ore, pentru bibliotecile din învățământ – 19 ore și cele specializate – 4 ore, total în medie pe țară – 46 ore). Acest indicator variază în diverse rețele: de exemplu, Anenii Noi – 19 ore, Criuleni - 81 ore, Florești – 53 ore, Bălți – 42 ore, Cahul – 109 ore, Căușeni – 18 ore.

Dintre subiectele cele mai des incluse în formarea continuă în anul 2017 de către CBT specificăm: servicii moderne de bibliotecă, sistemul de raportare ORT, advocacy, e-guvernare, promovarea bibliotecii prin rețelele de socializare, leadership, ICAN – pentru o carieră de succes, securitatea pe Internet etc.

Pentru evaluarea activităților de formare profesională continuă CBT-uri aplică cel mai des chestionarele, testele, evaluările orale, urmând implicarea formabililor în îndeplinirea temelor pentru acasă/angajamentelor, susținerea colocviilor publice. Mai puțin sunt utilizate astfel de metode, ca elaborare de proiect, prezentarea eseului/conceptului, acestea din urmă augmentând și implicând efortul creativ al personalului de specialitate.

Impactul activităților de formare profesională în cadrul CBT este analizat într-un context bidimensional: impactul la

nivelul schimbărilor comportamentale în profesie (implementarea recomandărilor, practicilor, metodelor promovate în cadrul activităților de formare profesională); impact la nivelul performanței (atractivitatea bibliotecii, augmentarea numărului de bibliotecari cu grade de calificare, desemnări ale bibliotecarilor).

Suportul educațional documentar, creat de CBT-uri, contribuind la optimizarea impactului și dezvoltarea continuă, în timp, a cunoștințelor și deprinderilor profesionale, este prezentat prin ghiduri, tutoriale, e-portofolii.

La compartimentul „Promovarea produselor educaționale, documentare” CBT-urile au reliefat drept cele mai utilizate:

- asigurarea prezenței conținutului educațional, în rețelele informaționale (blog, pagina Facebook), pe pagina WEB a bibliotecii;
- diseminarea pe adresele electronice profesionale ale personalului de specialitate din rețea;
- multiplicarea materialelor promoționale;
- intervenții în cadrul reuniunilor profesionale.

În contextul „Strategiei de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale. 2017-2020”, CBT-urile sunt orientate pentru a se implica în susținerea învățământului biblioteconomic de bază, fiecare rețea de biblioteci confruntându-se cu fluctuația cadrelor, lipsa tinerilor specialiști etc. Menționăm că în cadrul studiului, reprezentanții CBT au reliefat lipsa atractivității față de profesie, determinată de quantumul salariului, condiții de muncă și altele. Doar 5 CBT au specificat încadrarea în învățământul universitar de profil a personalului de specialitate din rețea (Ane-

nii Noi, Drochia, Căușeni, Strășeni, Ștefan Vodă). La Călărași, în cadrul serviciului modern „Computerul – sprijin pentru viitoarea profesie”, a fost scos în evidență și domeniul de activitate bibliotecară. Implicațiile CBT se reduc la diseminarea informației privind condițiile și termenii de admitere la studii universitare în domeniul de formare profesională în biblioteconomie, informare și studii arhivistice. Este evident că în acest sens se impune o implicare mai pronunțată, mai insistentă a CBT. Ar fi interesant să urmărim și cum funcționează continuitatea între învățământul mediu de specialitate și cel universitar.

Studiul realizat ne permite să conchidem asupra rolului important al CBT-urilor ca furnizori de programe educaționale. În mare parte progresele se datorează programului Novateca, altor proiecte ce țin de organizarea formării continue. Or, atragerea partenerilor și a donatorilor pentru acest proces rămâne o prioritate pentru CBT.

Se poate afirma că în Republica Moldova a fost constituită baza politică și de drept pentru asigurarea formării continue a personalului din biblioteci, sarcina CBT-urilor fiind de a informa, a insista, a obține implementarea prevederilor. Cunoașterea politicilor biblioteconomice, a documentelor legislative și de reglementare referitoare la formarea continuă este o obligație a tuturor bibliotecarilor, nu numai a responsabililor de proces.

A sosit timpul când este necesară evaluarea activității CBT-urilor privind formarea profesională continuă, în acest sens apelând nu doar la date statistice, ci și la cele de impact asupra bibliotecarului, bibliotecii, comunității.

Referințe bibliografice:

1. LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20 iulie 2017. [Accesat 31 iulie 2018]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371219>.
2. REGULAMENT privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova: aprob. prin ordinul nr. 2 din 13 ianuarie 2016 al Ministerului Culturii. [Accesat 31 iulie 2018]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf.
3. STRATEGIA de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale. 2017-2020: aprob. prin ordinul Ministerului Culturii nr. 187 din 26.06.2017. [Accesat 31 iulie 2018]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Strategie-bpt-2017-2020.pdf>.